

Jenůfa

Czech–English libretto

LEOŠ JANÁČEK

Postavy	Characters
Stařenka Buryjovka (výminkářka a hospodyně ve mlýně) — mezzosoprán nebo alt	Grandmother Buryjovka (a life-tenant and housekeeper at the mill) — Mezzo-soprano or Contralto
Laca Klemeň (nevlastní bratr Števy, vnuk stařenky) — tenor	Laca Klemeň (Števa’s half-brother, Grandmother Buryjovka’s grandson) — Tenor
Števa Buryja (nevlastní bratr Laci, vnuk stařenky) — tenor	Števa Buryja (Laca’s half-brother, Grandmother Buryjovka’s grandson) — Tenor
Kostelnička Buryjovka (vdova, stařenčina snacha) — soprán	Kostelnička Buryjovka (a widow, Grandmother Buryjovka’s daughter-in-law) — Soprano
Jenůfa (její pastorkyňa) — soprán	Jenůfa (her foster-daughter) — Soprano
Stárek — bas	The Foreman — Bass
Rychtář — bas	The Mayor — Bass
Rychtářka — soprán nebo mezzosoprán	The Mayor’s Wife — Soprano or Mezzo-soprano
Karolka (jejich dcera) — soprán nebo mezzosoprán	Karolka (their daughter) — Soprano or Mezzo-soprano
Pastuchyňa — alt	The Shepherdess — Contralto
Barena (služka ze mlýna) — soprán	Barena (a maid at the mill) — Soprano
Jano (pasák) — soprán	Jano (a herdboy) — Soprano
Tetka — alt	Aunt — Contralto
Sbor rekrutů, čeledi, děvčat, vesničanů a muzikantů	Chorus of recruits, servants, girls, villagers, and musicians

PRVNÍ JEDNÁNÍ	ACT ONE
<i>Podvečer. Osamělý podhorský mlýn. Vpravo před domovním stavením síňka z dřevěných sloupů. Strážka, křoviny, několik pokácených dřev, vzadu strouha.</i>	<i>Late afternoon. A lonely mill in the foothills. On the right, in front of the house, a porch supported by wooden posts. A small slope, bushes, several felled trees; in the background, a millstream.</i>
První výstup	Scene One
<i>Jenůfa drží květináč rozmaryje v ruce, stojí na vyvýšeném místě u struhy a zpod dlaně pohlíží do dálky. Stařenka sedí v síňce, vybírajíc brambory z vrchovatého koše, vykrajuje očka a hází do nůše. Vlevo na pokáceném stromě sedí tmavovlasý Laca; ořezává křivákem bičičště.</i>	<i>Jenůfa, holding a pot of rosemary, stands on a raised spot by the millstream and looks into the distance, shading her eyes with her hand. Grandmother Buryja sits in the porch, taking potatoes from a heaped basket, cutting out the eyes and tossing them into another basket. On the left, dark-haired Laca sits on a felled tree, whittling a whipstock with a knife.</i>
Jenůfa (k sobě) Už se večer chýlí a Števa se nevrací, a Števa se nevrací! Hrůza se na mne věšala po celou noc, a co jsem se rána dočkala, znova! (zoufale) Ó Panno Maria, jestlis mne oslyšela, jestli mi frajera na vojnu sebrali a svatbu překazili, jestli mi frajera na vojnu sebrali a svatbu překazili, hanba mne dožene k ztracení duše, k ztracení duše! Ó Panno Maria, buď mi milostiva! Ó Panno Maria!	Jenůfa (to herself) Soon it will be evening and Števa has not come back, and Števa has not come back! Dread has haunted me all through the night, and when morning came, it began again! (desperately) O Virgin Mary, if you have heard my prayer, if my lover has been taken away as a soldier and our wedding prevented, if my lover has been taken away as a soldier and our wedding prevented, shame and dishonour will drive me to damnation, to damnation! O Virgin Mary, please have mercy on me! O Virgin Mary!

Takovou kytkou,
kterou dostal můj frajer
na počest, mohu se pýšit,
mohu se pýšit!

Laca
(k sobě)
Budeš se jí pýšit!
(k Jenůfě)
A on na tobě nevidí
nic jiného, jen ty
tvoje jablůčkové líca!
A přesto zůstane
stokrát lepší nežli já!
(podívá se na nůž)
Tenhle křivák by ti
je mohl pokazit.
(Laca blíží se k Jenůfě, v pravici drží voničku a křivák – zimničně rozčilen.)
Ale zadarmo ti tu
voničku nedám!
(Chce ji obejmout.)

Jenůfa
(brání se)
Laco, uhoďm tě!

Laca
(v jejím bránění, jak se k ní shýbá, přejede ji křivákem tvář při slovech)
Co máš proti mně?

Jenůfa
(vykřikne)
Ježíš Maria!
Tys mi probodl líco!
(Přitiskne si fěrtušek na tvář. Barena lomí rukama.)

Laca
(klesá u ní na koleno, obestíraje ji náručí)
Co jsem to urobil
Jenůfa!
Co jsem to urobil
Jenůfka!
Já ťa líbil od malička, líbil,

A posy like this,
given to honour my sweetheart,
I can wear with pride,
I can wear with pride!

Laca
(aside)
You’ll wear it with pride!
(to Jenůfa)
And he sees nothing
in you but those
apple-like cheeks of yours!
And even so, he’ll still be
a hundred times better than me!
(looks at the knife)
This knife could
spoil them for you.
(Laca approaches Jenůfa, holding the posy and the knife in his right hand, feverishly agitated.)
But I won’t give you
the posy for nothing!
(He tries to embrace her.)

Jenůfa
(defending herself)
Laca, I’ll hit you!

Laca
(As she struggles against him and he bends toward her, he draws the knife across her cheek as he speaks.)
What have you against me?

Jenůfa
(crying out)
Jesus Maria!
You’ve cut my cheek!
(She presses her apron to her cheek. Barena wrings her hands.)

Laca
(sinking to one knee beside her and putting his arms around her)
What have I done,
Jenůfa!
What have I done,
Jenůfka!
I’ve loved you since we were children, loved you,

od malička...
od malička líbil,...
od malička líbil...
od malička líbil
(Jenůfa utíká do jizby.)

Stárek a Stařenka
(přiběhnou)
Co to? Co se to děje?

Barena
(s chvatem)
Neštěstí se stalo,
Neštěstí se stalo!
laškovali o hubičku,
on si podržel křivák v ruce
a tak nechtěja
ji poškrábl nějak líco.
Zaplať Pánbůh,
že ji netrefil do oka!
Zaplať Pánbůh!
(Stárek běží za Jenůfou do jizby.)

Stařenka
Samou žalost vyvádíte,
vyvádíte chlapeč!

Stárek
(vrací se)
Stařenko, pojďte k Jenůfě, ona může z toho zemdlít!
Pošlete pro kostelničku, ať jde hojit, honem hojit!

(Stařenka pospíchá do jizby. Zdrčený Laca vzchopí se a utíká.)

Stárek
(volá za ním)
Laco, neutíkej, tys jí to urobil naschvál!

since we were children...
since we were children I’ve loved you...
since we were children I’ve loved you...
since we were children I’ve loved you.
(Jenůfa runs into the house.)

The Foreman and Grandmother Buryja
(running in)
What is it? What’s happened?

Barena
(hurriedly)
There’s been an accident,
there’s been an accident!
They were fooling around over a kiss,
he still had the knife in his hand,
and so, without meaning to,
he somehow scratched her cheek.
Thank God
he didn’t catch her in the eye!
Thank God!
(The Foreman runs into the house after Jenůfa.)

Grandmother Buryja
Nothing but sorrow you cause,
you boys!

The Foreman
(returning)
Grandmother, come to Jenůfa, she may faint from it! Send for Kostelnička, let her come and tend her, quickly, tend her!
(Grandmother Buryja hastens into the house. The devastated Laca pulls himself together and runs off.)

The Foreman
(calling after him)
Laca, don’t run away, you did that to her on purpose!

at’ mně nikdo nespatrií!
Mamička mi pořád vyčítají,
trním to bodá do duše!
Už je večer,
smím odbednit okeničky.
Všude tma,
jenom měsíček bledným lidem září
a plničko hvězd...
a Števa ještě nejde —
a zase nedojde!
Kdyby tak chlapčoka viděl,
jak modré oči otvírá...
A kde je můj Števuška —
kam jste mi ho dali?

Jenůfa
*(Běží do komory a zase příběhne zpět –
převrací peřiny.)*
Kde je můj Števuška?
Pláče a naříká,
já ho přece slyším. –
Neublížujte mu, dobří lidé,
já to všecko zavinila,
já a Števa.
Kam jste mi ho položili?
Spadne tam,
ach spadne.
Zima mu bude,
zima ukrutná!
Neopúšťajte ho!
(Vykřikne.)
Dočkajte!
Já ho přijdu bránit.
*(Ubíhá ke dveřím, jež jsou zamknuty; tápajíc po
nich, upadne na zem, klidně.)*
Kde to jsem?
To je mamínčina jizba –
dveře zamknuty,
dveře zamknuty.
(potěšeně)
Že ho šly mamička
ukázat do mlýna!
Aha, do mlýna –
Števova synka!
(starostlivě)
Ale modlit se musím za něho.
Tu u mariánského obrázku.

so that no one sees me!
Mother keeps reproaching me,
piercing my soul with thorns!
It is evening already;
I may unfasten the shutters.
Darkness everywhere,
only the moon shines for suffering people,
and the sky is full of stars...
and Števa still isn't coming —
and again he won't come!
If only he could see the little boy,
how he opens his blue eyes...
And where is my little Števa —
where have you put him?

Jenůfa
*(She runs into the chamber and comes back again,
turning over the bedding.)*
Where is my Števuška?
He is crying and wailing,
I can hear him!
Do not hurt him, good people,
I caused all of this,
Števa and I.
Where have you laid him?
He will fall,
ah, he will fall.
He will be cold,
terribly cold!
Do not abandon him!
(She cries out.)
Wait!
I will come and protect him.
*(She runs to the door, which is locked; feeling along
it with her hands, she falls to the ground, calmly.)*
Where am I?
This is Mother’s room –
the door is locked,
the door is locked.
(reassured)
Mother must have gone
to show him at the mill!
Ah yes, to the mill –
Števa’s little son!
(anxiously)
But I must pray for him.
Here, by the picture of the Virgin.

Jenůfa
*(Sejme si obrázek
na stolek a poklekne.)*
Zdrávas královno,
matko milosrdenství,
živote sladkosti,
tys naděje naše!
Bud’ zdráva, bud’ zdráva,
my k tobě voláme,
vyhnání synové Evy,
my k tobě vzdycháme,
lkající a plačící
v tomto slzavém údolí.
Ach, obrať k nám své
milosrdné oči,
a Ježíše,
který jest plod života tvého,
nám po tomto putování ukaž,
ó milostivá, ó přívětivá,
ó přesladvá Panno Maria!
(zimničnou řečí)
A Števuška mi ochraňuj,
(šramot u dveří)
a Števuška,
a Števuška mi ochraňuj,
(zabušení na okno)
a neopúšťaj mi ho,
matko milosrdenství!

Sedmý výstup

Jenůfa, Kostelnička.

Jenůfa
(vyskočí)
Kdo je tam?

Kostelnička
*(za dveřmi;
ustrášeně, těžce oddychujíc a tetelíc se)*
Jenůfko, ty jsi ještě vzhůru?
Otevři okno!

Jenůfa
(pootvívá okno)

Jenůfa
*(She takes down the picture,
places it on the table and kneels.)*
Hail, Holy Queen,
Mother of mercy,
our life, our sweetness,
and our hope!
Hail, hail,
to you we cry,
banished children of Eve,
to you we sigh,
mourning and weeping
in this vale of tears.
Ah, turn toward us
your merciful eyes,
and show us Jesus,
the fruit of your womb,
after this our wandering,
O merciful, O loving,
O sweet Virgin Mary!
(feverishly)
And protect my little Števa,
(a noise at the door)
and my little Števa,
protect my little Števa,
(a knocking at the window)
and do not abandon him,
Mother of mercy!

Scene Seven

Jenůfa, Kostelnička.

Jenůfa
(jumps up)
Who is there?

Kostelnička
*(outside the door;
frightened, breathing heavily and trembling)*
Jenůfko, are you still awake?
Open the window!

Jenůfa
(opens the window slightly)

Dvanáctý výstup

Scene Twelve

Jenůfa, Laca.

Jenůfa, Laca.

Jenůfa
Odešli.
Jdi také!
Však včil vidíš,
že s mým bědným životem
svůj spojit nemůžeš!
Bud’ s Bohem...
a pamatuj si
a pamatuj si,
žes byl nejlepší člověk,
nejlepší člověk, jehož
jsem poznala na světě!
Žes mi zúmýslně poranil
to líco, to jsem ti dávno
odpustila. To jsi hřešil
jenom z lásky,
jako já... kdysi.

Laca
Ty odejdeš do světa
za hodnějším životem
a mne nevezmeš s sebou,
Jenůfko?

Jenůfa
Víš, že mne budou volat k
soudu, že každý se na mne
s opovržením podívá?

Laca
(živěji)
Jenůfka,
já i to pro tebe snesu,
já i to pro tebe snesu!
Co nám do světa,
když si budeme na útěchy!

Jenůfa
(překonána)
Ó Laco, duša moja!
Ó pojd’, ó pojd’!

Jenůfa
They have gone.
You go too!
Surely now you see
that you cannot join
your life to my wretched one!
God be with you...
and remember,
remember
that you were the best man,
the best man
I have ever known in this world!
That you deliberately wounded
my cheek, I forgave you long ago.
You sinned
only out of love,
as I once did.

Laca
You will go out into the world
to seek a better life,
and you won’t take me with you,
Jenůfka?

Jenůfa
You know they will call me to court,
that everyone will look at me
with contempt?

Laca
(more animatedly)
Jenůfka,
I will bear even that for you,
I will bear even that for you!
What do we care about the world,
if we can be a comfort to each other!

Jenůfa
(overcome)
Oh, Laca, my soul!
Oh, come, oh, come!

Včil k tobě mne dovedla
láska ta větší,
co Pánbůh s ní spokojen!

Konec opery

Now I have been led to you
by that greater love,
the love that God approves of!

End of the opera

*Libretto by **Leoš Janáček**,
adapted from the play Její
pastorkyňa by Gabriela Preissová*

*English translation by **Dmitrii Murashev***